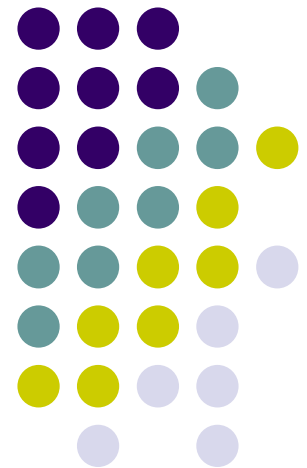

KARY I NAGRODY W WYCHOWANIU

Anna Pochopień - psycholog MZ PPP

CELE WYCHOWAWCZE

czyli, jakie mają być dzieci kiedy dorosną:

- dobre, otwarte
- szczęśliwe, mądre
- przyjacielskie
- umiejące przestrzegać reguł, norm i praw
- potrafiące kochać
- szanować siebie i innych
- samodzielne
- ciekawe świata, itd.

POWSZECHNE METODY WYCHOWAWCZE

- Kary w rozumieniu tradycyjnym
 - cielesne (fizyczne), tj. bicie, klapsy, szarpanie...
 - agresja słowna, tj. krzyk, wyzwiska, straszenie...
- Konsekwencje naturalne i logiczne
- Nagrody
 - słowna, tj. pochwała (w tym opisowa), uznanie, wyrażenie aprobaty, zadowolenia
 - społeczna, tj. uśmiech, przytulenie, wspólne atrakcyjne spędzenie czasu, obdarzenie zaufaniem
 - rzeczowa, tj. zabawki, pieniądze (kieszonkowe, do skarbonki), sprawianie dziecku przyjemności

KARA W ROZUMIENIU TRADYCYJNYM

- *uczy dziecko, że agresja i przemoc są dozwolone w kontaktach międzyludzkich*
- *pokazuje dziecku, że silniejszy ma rację*
- *sprawia, że dziecko nie uczy się szacunku do rodziców, tylko strachu przed nimi, kontroluje swoje zachowanie tylko wtedy, gdy dorosły jest w pobliżu*
- *obniża samoocenę dziecka*
- *pogarsza więź z rodzicami i rzutuje na relacje z innymi; uczy budować swoje relacje z innymi na strachu i wykorzystywaniu przewagi fizycznej, nie szacunku*
- *generuje chęć odwetu i kłamstwa dla uniknięcia kary*
- *daje dziecku informację, że naturalną granicę ciała dziecka, można łatwo naruszać, bez liczenia się ze zdaniem dziecka*
- *dziecko nabywa przekonania, że ukochana osoba może zadawać ból.*

KARY RANIAĆ –

KONSEKWENCJE
WYCHOWUJĄ

JAKA „KARA” JEST WYCHOWAWCZO SKUTECZNA ?

- Konsekwencja naturalna – pojawia się sama po niewłaściwym czynie, to inaczej sygnał informacyjny, bo informuje o popełnionym błędzie, np. *rozlana zupa, gdy się przy jedzeniu „błaznowało”; stracone możliwości zabawy, gdy lekcje nie odrobione; smutek matki* itd.

JAKA „KARA” JEST WYCHOWAWCZO SKUTECZNA ?

- Konsekwencja logiczna – pojawia się niejako automatycznie. Złamanie danego ustalenia pociąga za sobą konsekwencję regulaminową, tj. wcześniej ustaloną, np. *Jeśli nie przyjdiesz do domu zgodnie z umową, zostaniesz „uziemiony” na następny weekend; jeżeli zamalowałeś głupimi rysunkami ścianę w szkole, to odnowisz ją itd.*

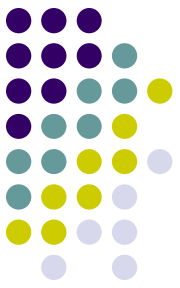
KONSEKWENCJA LOGICZNA

Kiedy rodzic chce stworzyć nową konsekwencję regulaminową, powinien:

- *Uprzedzić dziecko o zmianie, np. „od jutra nie będę czekać na Ciebie z obiadem. Jeżeli się spóźnisz, będziesz sam odgrzewał i sam jadł”*
- *Utrzymywać stanowczo nową politykę, ponieważ dziecko będzie próbowało sprawdzić na ile rodzic jest konsekwentny*
- *Ograniczyć słowa do minimum, np. dziecko samotnie je obiad, rodzic jednak nie prawi mu „kazania” z powodu spóźnienia.*

WARUNKI SKUTECZNOŚCI KARY (KONSEKWENCJI)

Powinna:

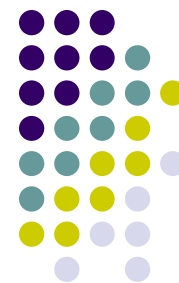
- być ona adekwatna do winy i sprawiedliwa (nie można np. karać dziecka za coś, co zrobiło niechcący lub surowo karać za drobne przewinienie)
- być stosowana konsekwentnie
- uwzględniać okoliczności, wiek dziecka, cechy temperamentu, motywy jego czynu
- następować bezpośrednio po przewinieniu
- być dla dziecka zrozumiała – należy mu wytłumaczyć dlaczego zostało ukarane

WYJĄTKI...

Brak konsekwencji jest błędem, ale błędem jest również konsekwencja bezwzględna.

Dziecko musi wiedzieć, że jego prośba ma znaczenie, może być wysłuchana i jeśli istnieją ku temu uzasadnione powody, decyzja rodziców może być zmieniona

NAGRODY I POCHWAŁY - PODSTAWA ODDZIAŁYWAŃ WYCHOWAWCZYCH

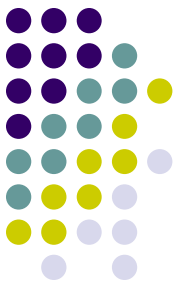
JAK CHWALIĆ?

Dobra pochwała jest:

- prawdziwa – sami w nią wierzymy
- pozytywna – bez krytyki
- adekwatna – bez przesady
- poważna – bez żartu i ironii
- konkretna – wskazuje, co konkretnie nam się podobało

SKUTECZNA POCHWAŁA OPISOWA

Chwalimy dziecko za konkretne zachowanie

- opisz, co widzisz, np. *„widzę, że pamiętałeś o wyniesieniu śmieci”*
- nazwij własne uczucia w związku z tym co zrobiło dziecko, np. *„cieszę się, jestem zadowolona, sprawiłeś mi wielką radość”*
- wskaż, nazwij cechę, np. *„potrafisz być obowiązkowy”, „można na tobie polegać”*

CZEGO WARTO UNIKAĆ CHWALĄC?

- „zakazanych” słów i zwrotów, np. *tym razem; w końcu; wreszcie; prawie; jak chcesz, to potrafisz*
- ukrytej krytyki, np. *tak, ale... (np. „napisałeś ładne wypracowanie, ale Twoje pismo jest straszne”*
- „nie” w pochchwale, np. *„nie pobiłeś się dzisiaj z siostrą, nie spóźniłaś się dzisiaj na lekcje”*.
Pochwała ma być pozytywna i mówić o tym, co dzieci zrobiły dobrze, np. *„przyszłaś na lekcje punktualnie”, „Bawiłeś się zgodnie z siostrą”*

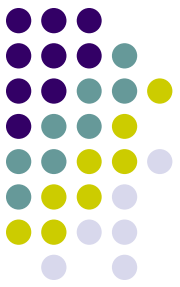
PAMIĘTAJMY!

W wychowaniu powinniśmy bazować przede wszystkim na nagradzaniu, wzmacnianiu tych zachowań, na których nam zależy.

Na jedną krytykę powinno przypadać kilka pochwał!

Literatura

- Faber A., Mazlish E. (2013). Jak mówić, żeby dzieci nas słuchały jak słuchać, żeby dzieci do nas mówiły. Poznań. Wyd. Media Rodzina
- Gordon T. (2002). Wychowanie bez porażek. Warszawa, Wyd. Pax

Dziękuję za uwagę!